

Dannebrogsviden

Rigets Flag

Af Søren Cruys-Bagger. Flagkonsulent i Danmarks-Samfundet.
Udarbejdet april 2017.

Rigets Flag hejses på Batteri Sixtus. Batteriet og dets flagbastion er placeret for enden af Nyholm på Marinestation København. Rigets flag er det danske suverænitetssymbol. Dannebrogsviden handler denne gang om Rigets Flag.

Suverænitetssymbol

Dannebrog er et nationalt kendings- og samlingsmærke. Det er et af de ældste dokumenterede nationsflag. I mange lande er det et almindeligt krav, at nationsflaget skal respekteres som symbol på vedkommende nation.

Kongeriget Danmarks officielle suverænitetssymbol er Dannebrog som splitflag. Det kaldes Rigets Flag. Splitflaget er det officielle Danmarks symbol og må kun anvendes af statslige myndigheder og af kongehuset. Dog har Danmarks-Samfundet kongelig tilladelse til at anvende splitflag.

Rigets Flag er et suverænitetssymbol

Den respekt, der skal vises flaget, de særlige regler for flagning, som har vundet hævd, er synlige tegn på loyalitet over for statsmagten. Et statsflag er et kendetegn på politisk suverænitet.

Med suverænitet forstås Danmarks ret til selvbestemmelse. Tidligere betød den ydre suverænitet en sikring af Danmark som værende en uafhængig stat i forhold til andre landområder. Oprindeligt var flaget det suverænitetssymbol, som udenlandske orlogsskibe skulle vise deres respekt over for hvad enten de anløb danske havne eller når de var på gennemsejling af danske farvande.

Flagets placering

Frem til 1784 var Rigets Flag placeret på en flagbastion på Kronborg Slot. For at vise respekt for den danske konges suverænitet salutede udenlandske orlogsfartøjer for flagbastionen.

Da hoffet flyttede til København bestemte kongen, at der på den del af forsvarsanlægget på Sankt Annæ Skanse (det nuværende Kastellet), der vendte ud mod havnen, skulle rejses en flagmast til rigets officielle flag. Kastellet skulle fra 1784 modtage og besvare salutter for flaget fra besøgende orlogsskibe. Arrangementet viste sig imidlertid uhensigtsmæssig. Der var en del problemer med gennemførelse af flagningen på Kastellet og Rigets Flag var ikke særlig synlig fra søsiden.

Rigets Flag på Nyholm

Ved en kongelig resolution af 16. juni 1788 blev det bestemt, at der skulle etableres en ny flagbastion på Christiani Sixti Batteri på Nyholm. Her skulle Rigets Flag hejses og der skulle gennemføres salutter. Rigets Flag blev første gang hejst den 15. august 1788 fra sin nye placering samtidig med at et særligt flagningsreglement trådte i kraft.

Rigets Flag har intet med Søværnet at gøre bortset fra, at Søværnet hejser og nedhaler flaget. Flagmasten blev oprindeligt placeret på batteriets nordøstlige hjørne. Skibsværftsanlægget på Refshaleøen kom med tiden til at 'skygge' for Rigets Flag. Flagmasten blev i 1930'erne flyttet til batteriets vestlige ende, hvor også salutkanonerne er anbragt. Rigets Flag blev første gang hejst

på sin nye position den 2. april 1938. Flagbastionen og fæstningsanlægget på Batteri Sixtus gennemgik en større renovering i 2011.

Flagning med Rigets Flag

De ritualer og ceremonier, der gennem tiden har udviklet sig omkring brugen af nationalflaget, afspejler hvorledes det nationale kan fremhæves. Både ældre og nye stater ønsker gennem brug af et nationalflag og flagning, en repræsentation der afspejler kulturel identitet og national enhed, der gør det muligt at skelne staterne fra andre lande. Et nationalflag er et enestående signalmiddel, især hvis der knyttes ceremonier og ritualer til dets hejsning og nedhaling.

Rigets Flag følger ikke de almindelige regler for flagning. Flaget hejses hver dag ved solopgang, hvor det normale er kl. 08:00 eller ved solopgang, hvis denne finder sted efter kl. 08:00. I sommermånederne salutes med flagskud først kl. 08:00, mens flagets nedhaling bliver saluteret med flagskud ved solnedgang. Der affyres hver gang ét salutskud.

Rigets Flag sættes kun på halv stang langfredag og ved Regentens død. Herudover kan kongehuset bestemme, at flaget skal sættes på halv stang ved særlige omstændigheder. Det skete i 1941 og i 1996.

Christian X beordrede i 1941 flaget på halv stang, da Danmark blev tvunget til at udlevere 6 motortorpedobåde til tyskerne.

Den 11. august 1996 gik Rigets Flag på halv stang, da kisterne med forsvarschef, admiral Hans Garde, hans hustru, hans stab og flyets besætning ankom til Danmark efter et flystyrt på Færøerne.

Om flaget fra starten af august 1788 har været hejst hver dag som Kongen havde bestemt, kan ikke dokumenteres. I første halvdel af 1800-tallet, har det ikke været gældende praksis. Kongens flagningsreglement foreskrev, at flaget kun skulle være hejst på fødselsdage i den kongelige familie eller når det var tvingende nødvendigt at modtage salut og afgive kontra-salut fra Batteri Sixtus for indkomne orlogsskibe.

I førstnævnte tilfælde skulle flaget være hejst fra solopgang til solnedgang. I sidstnævnte tilfælde resten af dagen indtil solnedgang og efter, at der var afgivet salut. Dette blev ændret i den sidste halvdel af 1800-tallet, hvorefter Rigets Flag altid skulle være hejst fra solopgang til solnedgang.

Salutskydning

Salutskydning stammer fra dengang da orlogsskibe på havet skød deres kanoner tomme før mødet med andre skibe. Dermed viste orlogsskibe, at man alene havde fredelige hensigter. Salutskydning blev også brugt til identificering af skibe til søs. Det danske 'kaldesignal', benævnt dansk løsen, bestod af tre kanonskud.

Fra Batteri Sixtus affyres de officielle salutter i forbindelse med statsbesøg, kommandohejsning i Kongeskibet Dannebrog og andre officielle lejligheder.

Det oprindelige flagningsreglement for Rigets Flag var noget omstændeligt. Reglementet foreskrev nemlig, at de ankomne udenlandske skibe forinden salutten skulle afgives var nødsaget til at sende en båd ind til Batteri Sixtus og meddele hvor mange salutskud det udenlandske skib ville afgive. Så kunne man fra dansk side forberede sig på at besvare skydningen med en kontra-salut.

